

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. III. An cognosantur futura contingentia ut præsentia Deo ab æterno
in Æternitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

SECTIO SECUNDA.

Utrum Deus cognoscat futura libera in causa eorum creatâ completâ. Vbi etiam de certitudine morali.

I. In qua modo futuro sciuntur maxima est diffusio.

OSTENDIMUS, Deum per scientiam visionis cognoscere futura contingencia; restat adhuc gravis & multiplex difficultas, in quo hæc medio cognoscat: qua in re, maxima est inter Auctores dissensio: qui, quamvis in eo omnes conveniant, Deum scilicet isthac scire, de modo tamen & medio discrepant.

II. Prima sententia est, cognosci in causis creatis completis.

Prima itaque quorundam sententia est, Deum futura contingencia cognoscere in causis eorum creatis completis. Hæc communis est Thomistarum opinio, passim asserentium, actus liberos cerni posse in causâ proximè ad agendum expeditâ, quæ, inquit, ita istiusmodi effectum continet, talemque cum eo habet connexionem, ut quisquis eam perfectè penetrat, effectum in eâ clarè possit perspicere.

III. Secunda sententia negat posse futura contingencia in causâ nullâ creatâ, quantumvis completâ, cognosci: ita Suarez Opusc. de futuris contingentiis, lib. 1. cap. 3. Erice 1. p. d. 6. cap. 21. Arrubal hic, d. 42. Alarcon 1. p. d. 2. 1. p. d. 2. cap. 7. Tannerus 1. p. Disp. 2. q. 8. dub. 5. n. 8. Arriaga Disp. 20. sect. 3. estque communis nostrorum opinio.

Secunda tamen, & vera sententia negat posse futura contingencia in causâ ullâ creatâ, quantumvis completâ, cognosci: ita Suarez Opusc. de futuris contingentiis, lib. 1. cap. 3. Erice 1. p. d. 6. cap. 21. Arrubal hic, d. 42. Alarcon 1. p. d. 2. 1. p. d. 2. cap. 7. Tannerus 1. p. Disp. 2. q. 8. dub. 5. n. 8. Arriaga Disp. 20. sect. 3. estque communis nostrorum opinio.

IV. Ratio est, quia in causâ liberâ nihil est magis determinatum ad effectum, quam ad negationem effectus.

Ratio est: causa enim secunda libera, voluntas exempli gratiâ, etiam proximè ad operandum disposita, non magis determinatur antecedenter ad unam partem contradictionis, quam ad alteram, ad operationem verbi causâ, quam non operationem: in qua proinde non magis relictus actus, quam negatio actus. Quisquis ergo causam intuetur, nec in illius entitate, nec in alio quocunque principio, per quod in actu primò completur ad agendum; videre potest operationem, cum etiam quibuscumque adjunctis, causa manere debeat libera, & cum toto illo apparatu indifferens ad actum, & actus negationem; nec aliud certò videt, nisi illam posse agere & non agere.

V. Negat S. Thomas effectum liberum cognosci posse in causâ completâ.

Hoc totidem penè verbis docet S. Thomas hic, q. 14. a. 13. corp. Contingens, inquit, ut est in sua causâ, nondum est determinatum ad unum: quia causa contingens se habet ad opposita: & sic contingens non subditur per certitudinem alicui cognitioni. Unde, quicumque cognoscit effectum contingentem in causâ suâ tantum, non habet de eo nisi conjecturalem cognitionem, &c. Hæc ille: nec video quibus verbis clariùs hanc nostram sententiam tradere Sanctus Doctor potuisset.

VI. Dicitur quædam S. Thomæ circa cognitionem futurorum contingentiis in causâ declaratur.

Quando verò S. Thomas lib. i. cont. Gen. c. 67. num. 3. ait, sicut ex causâ necessaria sequitur effectus certitudinaliter, ita etiam ex causâ contingentia completâ, si non impediatur, Respondeo primò loqui eum de contingentibus non propriè & strictè liberis, sed de iis quæ casu accidunt, seu de fortuitis. Secundò dici potest, loqui S. Doctorem de effectibus procedentibus à causâ nullo modo impeditâ: non potest autem cognoscere causam nullo modo impeditâ, nisi videat effectum actu ab ea procedere, sicque est cognitio ipsius effectus jam exercitii, seu notitia consequens; posito autem quòd effectus procedat, potest certitudinaliter scire cum procedere. Tertio & præcipuè, dici potest, S. Thomam loqui de iis solum effectibus, qui ideo

contingentes sunt, quia possunt ab extrinseco impediri, alioqui certissimè futuri quia naturales seu necessarii. Si ergo Deus videat causam ex se paratam, & nullum esse impedimentum ab intrinseco, novit certitudinaliter secuturum hic & nunc effectum: Quibus modis explicat S. Thomam Ferrarum in illum locum; tenentque hanc sententiam Capreolus, & alii ex antiquioribus Thomistis.

Maneat ergo, Deum non posse certò cognoscere effectus liberos futuros in causâ eorum creatâ completâ; nec enim cognitio alicujus rei per causam seu in causâ, esse potest certior quàm sit connexio cause cum effectu; cum ergo hæc sit fallibilis in omni causâ liberâ, quippe quæ ita potens est ponere effectum, ut etiam sit potens ponere illius negationem, fallibilis tantum & conjecturalis esse potest in illâ cognitio effectus.

Unde quantumcunque sit antecedenter inclinâtâ voluntas, & moralem etiam fortè connexionem habeat cum effectu, adhuc tamen non potest causare metaphysicam certitudinem effectus, quicquid dicat Granado hic, disp. 4. sect. 4. n. 19. Bellarminus l. 4. de Gratia, c. 15. Becanus, & alii nonnulli; sed Deus solum novit evidenter esse talem moralem connexionem causæ cum effectu. Hoc tamen non est medium sufficiens ad certò cognoscendum, effectum secuturum: aliud enim est certissimè cognoscere causam esse antecedenter inclinâtâ ad producendum illum effectum, ita ut moraliter sit illum productura; aliud, certissimè cognoscere, effectum reipsâ secuturum: licet enim moraliter certum sit, ita futurum, non tamen metaphysicè; unde exponeret se periculo erroris & mentendi, quisquis merè ex hac cognitione iudicaret firmiter, ac diceret, rem absolutè futuram; quo nomine, hoc iudicium Deo repugnat. Adde nec hoc medium esse universale, cum ad multos effectus liberos non hoc modo inclinetur voluntas, nec moralem cum iis habeat connexionem: de iis ergo saltem inquirendum, in quo medio cognoscantur.

VII. Cognitio effectus in causâ non est certior quàm connexio causæ cum effectu.

VIII. Morali connexio cum causâ non creat certitudinem metaphysicam.

Inclinatio antecedens voluntatis non sufficit ad certò cognoscendum effectum.

SECTIO TERTIA.

An cognoscantur futura contingencia ut præsentia Deo ab æterno in æternitate.

HOC ergo responso, ut minùs solido, relicto; alio modo dicunt Thomistæ cognosci futura contingencia à Deo, nempe ut præsentia æternitati, seu in æternitate. Unde aiunt, licet res variæ non existant nunc secundum propriam durationem intrinsecam, seu in hoc nunc durationis propriæ, at verò, inquit, res omnes necessariò existunt in hoc nunc æternitati: cum enim æternitas Dei nullas habeat partes, utpote indivisibilis, & tota simul, quicquid in illâ semel existit, existit in totâ, & consequenter semper sunt in æternitate res, si unquam sunt in illâ: unde, inquit, Antichristus, licet sit futurus, & peccaturus, secundum suam durationem, semper tamen fuit & paccavit in æternitate. Addunt ulceriùs, res omnes, etiam successivas, seu essentialiter sibi succedentes, ut tempus, & durationes, in æternitate esse simul, & consequenter à Deo in suâ æternitate cognosci, cui proinde nihil est futurum, aut præteritum, sed omnia semper præsentia.

Si quis ergo ab iis quarat, utrum hæc propositio sit vera, Dies crastinus, seu, dies iudicii nunc est: distinguunt: si enim particula est denotet durationem propriam dici crastini, falsa, inquit, est propositio;

I. Opinio asserens, res omnes cognosci à Deo ut præsentia in æternitate.

II. Declaratur uberior sententia asserens, futura esse Deo præsentia in æternitate.

propositio; vera tamen si denotet durationem eternitatis Dei. Unde tandem aiunt, res omnes semper coexistere eternitati, seu esse eternitati presentes, & hoc modo à Deo cognosci. Primus hunc philosophandi modum absolute tradidit Cajetanus, ut ipse testatur, quem ait mundo antea notum non fuisse; imò se quoque eum per quindecim annos ignorasse affirmat, & tribus tantum diebus antequam commentarium in hunc articulum scriberet, novè subito obortà luce, sibi primò in mentem venisse affirmat: cum tamen, licet non tam fidenter, multis ante Cajetanum annis, hanc ipsam doctrinam tradidisset Capreolus. Neque hoc latuit Cajetanum, ut ostendit Erice hìc, d. 6. c. 4. num. 54. Cajetanum sequuntur recentiores Thomista, quibus adjungit se P. Granada hìc, d. 3. & 4. Citatur etiam à nonnullis Molina, sed immeritò.

Quis hunc philosophandi modum primus excogitaverit.

III.

Res non alio modo, quam objectivè, sunt Deo in eternitate presentes.

Dicendum tamen cum aliis omnibus, res in nullà reali existentia, sed ad summum objectivà, esse Deo presentes ab aeterno, sed eà solùm de causà dicuntur presentes eternitati, quia à Deo ab aeterno clarè cognoscuntur in suà differentia temporis existentiæ, vel quòd quando in suo quæque tempore existunt, totam Dei eternitatem sibi habeant presentem; ita omnes fere Auctores nostri, Suarez in Opusculo de Scientia Dei, cap. 7. Valquez d. 54. cap. 3. Valentia hìc, punct. 5. Arrubal disp. 47. Tannerus 1. part. disp. 2. quæst. 8. dub. 6. num. 11. Arriaga hìc, disp. 20. sect. 3. Erice disp. 6. citatà, c. 4. citans Halensem, S. Bonavent. Scotum, Durandum, Gabrielem, & alios.

IV.

Max. S. Thomæ circa presentiam rerum in eternitate.

Ibidem etiam ostendit Erice, esse hoc ad mentem sancti Thomæ, cum antiquissimi quique Thomista, ut Ægidius Romanus D. Thomæ auditor, Hervæus, Vega, Sylvester, & alii passim hoc modo S. Thomam explicent, ut propterea solùm velit Deum cognoscere res ut presentes suæ eternitati, non quòd ab aeterno eidem presentes sint, sed quòd aeternaliter, seu ab aeterno feratur Dei cognitio in omnes rerum presentialitates, quæ suo tempore existent, & coexistent eternitati Dei. Dicunt itaque, solùm velle S. Thomam, res omnes esse presentes Deo, ut eas intuenti, seu objectivè: quo modo, inquirunt, omnia sunt Deo presentia, non solùm quoad quidditativas earum rationes, seu essentias, sed etiam quoad actuales existentias. Hoc expressè docuit S. Thomas hac quæst. 14. a. 3. Idem alibi sæpè affirmat, dicens, creaturas non esse omnino ab aeterno, nisi in Deo, cognosci tamen à Deo ab aeterno res omnes in propriis naturis, & alia hujusmodi.

V.

Impugnatur modus loquendi, quo creaturæ dicuntur Deo ab aeterno coexistere.

Ratio demum videtur clara: si enim per existere creaturas ab aeterno, & Deo coexistere, intelligatur solùm eas, quando creantur, existere in totà indivisibili eternitate Dei, hoc nullus negat: sed est impropriissima loquutio; cum existere res ab aeterno, secundum communem omnium conceptum, aliud significet, nullum scilicet fuisse instans temporis imaginarij, aut quod res illæ non fuerint. Deinde, nisi hoc asseratur, dici nequeunt Deo coexistere ab aeterno, cum coexistentia dicat duorum existentiam, simul pro eà duratione pro qua affirmantur coexistere, exercitam.

VI.

Non est idem creaturas coexistere eternitati Dei, & esse ab aeterno.

Si autem per creaturas existere ab aeterno, intelligatur, verè eas habuisse existentiam aliquam realem extra Deum ab aeterno, ratione cujus dicantur Deo ab aeterno coexistere, hoc non solùm falsum est, sed contra fidem. Non est ergo idem coexistere eternitati Dei, & coexistere Deo ab aeterno: hoc quoniam, præter conjunctionem crea-

turæ in existentia cum eternitate Dei, quod fit quandocunque res aliqua existit in suà differentia temporis (tota quippe Dei eternitas existit singulismomentis) dicit, inquam, ulterius, realem creaturæ existentiam, ac Dei eternitatem fuisse ante omne tempus, vel verum, vel imaginarium conjunctiontas, quod tamen, ut dixi, salvà fide asserere nemo potest.

Respondent, non existisse res ab aeterno per durationem propriam, sed per hanc durationem extrinsecam eternitatis Dei. Sed contra, nam sicut non potest res existere verè & realiter per existentiam extrinsecam, ita nec durare, imò durare (si loquamur de verà duratione, & non solùm de objectivà, seu in representatione) supponit existentiam, & à fortiori hoc supponit coexistentiam, quæ est duorum in certo aliquo loco, vel tempore existentia, & conjunctio.

Confirmatur primò: quantumcunque fuerit ab aeterno tota existentia, & duratio, seu eternitas Dei, illi nihilominus non fuit tunc conjuncta entitas creaturæ, utpote quæ ab aeterno non fuit: unde tunc solùm conjungitur creatura eternitati Dei, quando producitur. Confirmatur secundò: licet Petrus existens Leodii sit verè præsens localiter toti immensitati Dei, non tamen propterea coexistit localiter Deo Romæ, esto non minus eadem tota immensitas Dei sit Romæ, quæ est Leodii, quàm eternitas tota, quæ est in hoc instante, fuerit ab aeterno. Sicut ergo hìc propter indivisibilem entitatem immensitatis Dei, & diffusam essentialiter per omne spatium, & entitatem Petri ei correspondentem in uno loco, requiritur ulterius ad hoc ut dicatur ei correspondere Romæ, vel ubique, ut habeat realem ubicationem propriam Romanam, aut realiter statuentem illum ubique ita ut Petrus hodie existens dicatur, fuisse heri, aut ab aeterno, & semper præsens Deo, habere debet durationem propriam, per quam existit heri, aut ab aeterno, & semper. Confirm. tertio: videtur siquidem implicatio in terminis, dicere aliquid realiter coexistere alteri, vel loco, vel tempore, nisi realiter utrumque existat.

Hinc infeto, simpliciter verum esse, res creatas tunc primùm incipere esse presentes eternitati Dei, quando primùm existunt, dicique etiam posse respectu illius, præteritas & futuras. Eternitas tamen Dei, licet dici possit fuisse heri, & cras etiam duratura, non tamen rectè asseruerit quisquam, eam esse præteritam, aut futuram respectu ullius temporis, si propriè loquamur; cum præteritum sonet habuisse aliquando esse, & jam amplius non habere; futurum verò, jam non habere esse, sed postea habiturum: quæ luce clarius est eternitatis Dei non competere.

SECTIO QUARTA.

Objectiones pro reali presentia rerum in eternitate.

OBJECTES primò: nunc, & ab aeterno Deus est præsens Anti-Christo; ergo & Anti-Christus nunc, & ab aeterno est præsens Deo: antecedens probatur; tota enim forma per quam Deus est præsens Anti-Christo, existit nunc, & existit ab aeterno, nempe ipsa entitas Dei. Resp. negando antecedens: ad probationem dico, esse rem aliquam alteri presentem, duo in conceptu suo involvere, intrinsecam scilicet entitatem rei

VII.
Existere nunc quæm creaturam per eternitatem Dei.

VIII.
Sicut resp. sens tota immensitati Dei non est nisi que, seu mensura, nec coexistit toti eternitati, est una.

IX.
Creaturæ dici possunt præteritas & futuras respectu eternitatis Dei, non dicitur.

X.
Neque hinc videtur, neque Deus huic mundo fuit præsens ab aeterno.